

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Kalbėjimo įskaitos užduotys (egzaminuotojo ir vertintojo įskaitos bilietų rinkinys)

2011 m. balandžio 18 d. (pirmoji įskaitos diena)

PAAIŠKINIMAI:

- Kalbėjimo užduočių komplektą, skirtą 30 mokinių arba vienai vertinimo grupei, sudaro 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai mokiniams (vienas iš jų skiriamas ruošimuisi, kitas – atsakinėjimui) ir 2 kalbėjimo įskaitos bilietų rinkiniai egzaminuotojui bei vertintojui. Su jų turiniu egzaminuotojas ir vertintojas susipažįsta iki įskaitos pradžios.
- Ruošimosi patalpoje mokinys išsitraukia bilietą (lapą su įskaitos užduotimi) ir 20 min. ruošiasi atsakinėti. Po 10 min. kviečiamas ruoštis kitas mokinys (žr. Lietuvių valstybinės kalbos įskaitos vykdymo instrukciją), kuris išsitraukia bilietą iš likusiųjų. Baigęs ruoštis, mokinys palieka savo bilietą ruošimosi patalpoje (šį bilietą vykdytojas vėl padeda prie likusių bilietų), o atsakinėjimo patalpoje, pasakęs egzaminuotojui bilieto numerį, gauna tą patį bilietą.
- Mokinys apie perskaitytą tekstą turėtų kalbėti maždaug 5 min. Egzaminuotojas neturi trukdyti mokiniui atsakinėti ir tik tuo atveju, jei mokinys kalba pernelyg ilgai, gali atsakinėjimą nutraukti. Baigęs pasakoti, mokinys dar apie 5 min. turi atsakinėti į egzaminuotojo klausimus.
- Egzaminuotojas užduoda mokiniui tris klausimus, pateikdamas vieną iš dviejų ar trijų (jei jie yra) variantų. Variantai atskirti / ženklų.
- Mokinio kalbėjimas vertinamas vadovaujantis Lietuvių valstybinės kalbos įskaitos programoje pateikta kalbėjimo vertinimo lentele. Vertintojas įvertinimą užrašo kalbėjimo vertinimo lape, kurio forma įdėta duomenų perdavimo sistemoje KELTAS.

1 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Svarbu žinoti, kad esi savo Tėvynės vaikas

Profesoriui Eugenijui Jovaišai už dešimties metų taikomųjų darbų ciklą „Istorija ir kompiuteriai“ paskirta 2008 metų Lietuvos mokslo premija.

Kurti modernias elektronines priemones, tinkamas istorijai pažinti ir jos mokyti, pasak profesoriaus, pradėta daugiau nei prieš dvidešimt metų, 1988 metų pradžioje, naudojantis tais laikais dar gana ribotomis kompiuterinės multimedijos galimybėmis. Tad prireikė nemažai laiko, kad šis darbas būtų vertas Lietuvos mokslo premijos. „Juk šiandien privalu gebėti istoriją pateikti kiekvienam vartotojui suprantamai, aiškiai, trumpai ir patraukliai – toks mūsų pagrindinis uždavinys“, – sako profesorius E. Jovaiša.

Prieš septynerius metus Lietuva gavo pirmuosius „Gimtosios istorijos“ kompaktinius diskus. Laikas sutapo su visuotinės mokyklų kompiuterizavimo bei ugdymo poreikių plėtros banga, dėl to nacionalinis produktas – vienintelis kompiuterinis Lietuvos istorijos vadovėlis – greitai plito, nes tam valstybė skyrė pakankamai lėšų. E. Jovaiša prisimena, kad jo parengti kompiuteriniai projektai „Įdomiosios Lietuvos istorijos“ 2005 ir 2007 metais nacionaliniuose konkursuose pripažinti geriausiais ir yra pelnę pasaulio konkurso „Pasaulio viršūnės“ apdovanojimų.

„Didžiausio džiaugsmo man teikia faktas, jog visi man vadovaujant sukurti „Gimtosios istorijos“ ir „Įdomiosios Lietuvos istorijos“ diskai sėkmingai naudojami mokyklose. Juos noriai nagrinėja mokiniai specialiai tam sukurtoje erdvėje „e-mokykla“. Mokiniai gali atlikti įvairius namų darbus, žaisti, spręsti užduotis, kurti tekstus, prasmingai leisti laisvalaikį. Kitaip tariant, kiekvienas žmogus turi puikių galimybių lavintis savarankiškai, nes filmai-pamokos logiškos, įdomios, patrauklios, išradingos ir suprantamos bei paprastos naudoti. Malonu, kad Lietuvos televizija visam pasauliui transliuoja „Įdomiosios Lietuvos istorijos“ siužetus, o Lietuvos televizijos konkurso „Lietuvos tūkstantmečio vaikų“ rengėjai naudojami užduotimis iš šios istorijos“, – savo jau užbaigtų darbų populiarumu džiaugiasi profesorius.

O ką šiandien kuria Lietuvos istorijos profesorius Eugenijus Jovaiša su savo komanda? Profesorius pasakoja: „Šį birželį pristatysime naują penkių dalių Lietuvos istorijos projektą „Lietuva 1009–2009“, skirtą Lietuvos vardo paminėjimo Tūkstantmečiui. Niekada dar nesu kūręs tokio sudėtingo projekto. Pirmoje dalyje pristatome Lietuvos geografiją, ekonomiką, žmones, kalbą, kultūrą. Antroji dalis visiškai nelaukta: istorikas Tomas Baranauskas kuria erdvės žemėlapi, kuriame nuo 860-ųjų iki 2008 metų keičiasi čia gyvavusių valstybių sienos. Kartu su žemėlapiais žiūrovo akyse keisis komentarai ir kita vaizdinė medžiaga. Matysime, kaip ilgai mes buvome dideli ir kiek trumpai buvome maži. Tada, manau, suprasime, iš kur kyla tas nenugalimas genetinis lietuvių valstybingumo jausmas. Trečioje dalyje vartysime įgarsintos kompiuterinės knygos lapus. Ketvirtoje dalyje pateiksime 33 svarbius teatralizuotus istorijos siužetus nuo seniausių laikų. Penktoje dalyje pristatysime šimtą iškilų Lietuvos žmonių, datų ir Lietuvos įdomybių. Lietuvos istorijos projektas – unikali dovana ateities kartoms.“

„Man yra labai svarbu, kad mano Tėvynės istorija būtų sąžiningai ir įdomiai perteikiama, kad kuo daugiau žmonių tą garbingą praeitį suvoktų ir gerbtų. Svarbu žinoti, kad esi savo Tėvynės vaikas“, – tarsi gyvenimo maldą kalba profesorius Eugenijus Jovaiša.

Pagal Juozą Skomskį

Klausimai mokiniui

1. Kuris iš mokykloje mokomų dalykų jūsų mėgstamiausias? Kodėl?
2. Jeigu jūs būtumėte istorijos mokytojas, kaip mokytumėte šio dalyko? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Tauta, neišmananti savo istorijos, neturi ateities.** Savo nuomonę pagrįskite.

2 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Viso gyvenimo turtas

Šiomet sueis šešiasdešimt metų, kai senosios lietuvių kalbos tyrėjas profesorius Vincentas Drotvinas, Raseinių rajono Betygalos Maironio gimnazijos abiturientas, atvėrė Vilniaus pedagoginio universiteto duris ir iki šiol niekur iš jo nėra išėjęs.

Mažoji Lietuva yra mūsų raštijos lopšys, – sako profesorius. Čia išėjo pirmoji spausdinta Martyno Mažvydo knyga, o XVII a. pabaigoje buvo pastebėta, kad bažnytinė kalba grynumu atsilieka nuo lietuvininkų gyvosios šnekamosios kalbos. Tą skirtumą išryškino 1706 m. Gumbinės kunigo Michaelio Merlino išleistas traktatas „Pagrindinis lietuvių kalbos principas“. Jame jis kėlė lietuvių kalbos grynumo, apvalymo nuo svetimybių – slavizmų, germanizmų – problemas, siūlė remtis gyvąja lietuvininkų kalba. Po Antrojo pasaulinio karo traktatas buvo laikomas dingusiu. Vincentui Drotvinui, ieškojusiam lietuvių leksikografijos istorijos medžiagos, 1990 m. Gdanske pavyko rasti M. Merlino traktato, paskatinusio tyrinėti lietuvių kalbą, egzempliorių. Šiuo Merlino darbu rėmėsi Mažosios Lietuvos rašto darbuotojas Pilypas Ruigys, taip pat parašęs traktatą apie lietuvių kalbos kilmę, esmę ir ypatumus, 1747 m. išleidęs žodyną. Liko ir nespausdintų žodžių. Vienas iš jų yra Jokūbo Brodovskio rankraštinis vokiečių–lietuvių kalbų žodynas, kurį lietuvių mokslininkai drauge su kitais lituanistikos unikumais rado Laukstyčių bažnyčios griuvėsiuose per pirmąsias pokarines ekspedicijas.

1953 m. baigęs studijas Vincentas Drotvinas įstojo į Vilniaus universiteto lietuvių kalbos aspirantūrą ir parašė disertaciją iš senųjų raštų kalbos. Tai ir nulėmė tolesnius jo mokslo interesus. Dėstytojas, vyresnysis dėstytojas, kurį laiką fakulteto dekanas, du dešimtmečius prorektorius mokymo ir auklėjimo reikalams. Tačiau nepaliko ir kalbotyros – parašė ir išleido knygą apie kalbininką Kazimierą Jaunių (su profesoriumi Vladu Grinaveckiu), parašė knygelę apie Augustą Šleicherį, mokomąją knygą apie lietuvių kalbos tyrinėjimus. Taip pat rengėsi leksikografijos istorijos darbui. Pirmasis šios srities straipsnis – apie XVIII a. rankraštinių vokiečių–lietuvių kalbų žodyną, dabar saugomą Lietuvių kalbos institute (1984). Be to, išleistos dvi mokomosios knygos iš lietuvių leksikologijos ir frazeologijos. Profesorius sako turįs planą išleisti Brodovskio žodyną ir parašyti darbą apie Mažosios Lietuvos leksikografiją.

Kokios būklės, profesoriaus nuomone, lietuvių leksikografijos istorija dabar? Komentuodamas situaciją Vincentas Drotvinas sako, jog visiems gerai žinoma humanitaro padėtis darbo rinkoje. Pastaraisiais dešimtmečiais lituanistikoje yra daug pasiekta, bet dar lieka daugybė tyrinėtinių temų. Deja, nedaugėja pajėgų. Prieš keletą metų Lituanistikos fakultete buvusi Lietuvių kalbotyros doktorantūra padėjo rengti kvalifikuotus specialistus. Šiandien ji panaikinta, tiesa, tikimasi ją atkurti. Profesorius norėtų, kad studentams ir magistrantams atsirastų daugiau laiko atsidėti studijoms ir gilintis į pasirinktą specialybę.

Pastaraisiais metais VPU Lituanistikos fakulteto dėstytojai vykdo šviečiamosios kalbotyros projektą – rengia išvykstamąsias konferencijas, seminarus su rajonų lituanistais. Šių seminarų aktyvus dalyvis yra ir pats profesorius. Tai pareigos savo kraštui misija – teikti naujausią mokslinės lituanistikos informaciją, kalbėti apie mokyklos ir universiteto ryšį. Profesorius Vincentas Drotvinas ne kartą skaitė pranešimus kalbininko Kazimiero Jauniaus jubiliejinėse iškilmėse. Taigi praleistas laikas universitete jo veteranui profesoriui Vincentui Drotvinui nepraėjęs veltui – dėstyti lietuvių kalbotyros dalykai, lietuvių leksikografijos istorijos tyrinėjimai – jo viso gyvenimo turtas.

Pagal Juozą Skomskį

Klausimai mokiniui

1. Kokių kalbų norėtumėte išmokti. Kodėl?
2. Jeigu būtumėte mokslininkas lituanistas, kurią lietuvių kalbos sritį tyrinėtumėte? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Kalba reikia rūpintis.** Savo nuomonę pagrįskite.

3 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Pagarba medžiui

Ąžuolo, girios, gimtųjų namų įvaizdžiai indoeuropietiškos kilmės tautų kultūroje turi artimas reikšmes, kilusias iš žemdirbystės patirties. Tačiau kiekvieno kaimyninio krašto gyvenimosios ypatybės lėmė minimų sąvokų reikšmių įvairovę. Senovės slavai statė šventoves, garbino ir stabus, ir pavienes giraites, ir ąžuolus. Rytų slavai šventovių neturėjo. Jiems kulto reikalams pakako ąžuolų ir girių. Keltams ir senųjų laikų germanams, pasklidusiems Vakarų Europoje bei Skandinavijoje, giria taip pat buvo šventa vieta. Šioje dievų buveinėje ir genties kilmės vietoje vykdavo ritualinės apeigos. ąžuolas, užimantis garbingą vietą šventovėje, net būdavo tapatinamas su jame įsikūnijusiu dievu. Apie tai užsimena garsusis romėnų istorikas Publijus Klaudijus Tacitas savo garsiojoje *Germanikoje*. Visa tai tyliai, bet įsakmiai bylojo: „Ateikite ir garbinkite dieviškos gamtos stebuklus!“

Įdomu, ką apie ąžuolus spaudoje rašo dabartiniai Europos piliečiai. Vokiečių mokslininkas Berndasas Heimsas žurnale „Baltijos miškai ir mediena“ rašo, kad senovėje germanai gerbė ąžuolų giraites, ten degindavo savo aukas dievui Donarui, po šventaisiais ąžuolais statydavo dievybių atvaizdus. ąžuolo motyvų galima aptikti kilmingųjų herbuose, rūmų dekore. Verslus europietis B. Heimsas pabrėžia ąžuolo naudą. Jis kalba apie ypatingas ąžuolo medienos savybes, jos naudojimą vyndarių kubilams, baldų fanerai, parketui; lapai bei vaisiai tinka chemijos ir farmacijos reikalams. Gilės – puikus kavos pakaitalas, o badmečiu iš maltų gilių buvo kepama duona. Minimas autorius išvardija kelis garbiausius Vokietijos ąžuolus, kurie su Stelmužės galiūnu galėtų sudaryti milžinų bendriją.

JAV išeivijos žurnale „Lietuvis žurnalistas“ Algirdas Nakas rašo, kad jo kelionę į tėvynę istorinio lūžio metu galima būtų apibūdinti trimis žodžiais – „Neįtikėtina, fantastiška ir stebuklinga!“ Tautinio atgimimo ąžuolynas jam tapo vienu iš giliausiai įstrigusių įspūdžių. Toliau jis rašo: „Buvo atgaivu ir prasminga praleisti dieną šioje istorinėje vietovėje su dalgiu rankose.“ Taigi išeivio krūtinėje suspurda darbštaus ūkininko širdis. Ji jau negali tik pasyviai džiaugtis tėvynės vaizdais, todėl tvirtai laikomas dalgis panyra į aukštą žolę, kad ji nedrįstų nustelbti ąžuolų sodinukų. To paties žurnalo redakcijos skiltyje pasakojama apie vieną į Ameriką atvykusį lietuvį, kuris į Naująjį pasaulį atsivežė berželį, kad jam primintų paliktą tėvynę, kad ryšys su gimtąja žeme nenutrūktų. Laistomas ir atidžiai prižiūrimas medelis prigijo, tačiau užaugo visai nepanašus į lietuviško sodžiaus beržą. Deja, taip nutinka ir tėvynę praradusiems, kitur laimės ieškojusiems. Žinomas lietuvių išeivis – branduolinės inžinerijos daktaras profesorius Kazys Almenas knygoje *Pagiriamasis žodis Lietuvos miškams* rašo: „Ilgokai gyvenau JAV. Ten miškų netrūksta, tačiau jie toli ir grožiu neprilygsta Lietuvos miškams. Klimato zona kita, tad miškai priaugę brūzgynų bei vijoklių, jais nepasivaikščiosi kaip Lietuvos miškais.“

Taigi esame liudininkai nuostabaus reiškinio, kuris tęsiasi jau dvidešimt metų. Jono Basanavičiaus gimtosios sodybos pakraštyje, jautriai globojamas Tautos atgimimo ąžuolyno steigėjų, auga Tautos atgimimo ąžuolynas. Tik štai paradoksas: dabar jau medžiams reikia prisijaukinti žmogų – kviesti jį čia, kad juos sodintų, laistytų, prisimintų gamtą kaip kultūros vertybių šaltinį.

Pagal Juozą Algimantą Krikštopaitį

Klausimai mokiniui

1. Ar mėgstate leisti laiką gamtoje? Kodėl?
2. Kaip reikėtų ugdyti jaunąją kartą, kad ji nenutoltų nuo gamtos? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Gamta pati apsigins nuo žmogaus.** Savo nuomonę pagrįskite.

4 bilietas

Užduotis. Perskaitykite interviu ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Kembridže lietuvė skina laurus

Žurnalistė Kristina Sabaliauskaitė kalbina Vaivą Katinaitę, įrodžiusią, kad svajonė gali virsti tikrove.

21 metų uteniškė Vaiva Katinaitė – būsima finansinių krizių valdytoja, studijuojanti Kembridžo Pembuko koledže ir jau turinti darbo vietą Centriniam Anglijos banke. Tai mokslo olimpiadų laureatė, apdovanota neeiliniais matematikos ir fizikos gebėjimais, pianistės talentu.

Ar sunku buvo apsispręsti studijuoti svetur?

Ne, tai buvo natūralus pasirinkimas. Apie tai žinojau bene nuo šeštos klasės, kai iš tėvų dovanų gavau Kembridžo universiteto išleistą anglų kalbos gramatiką ryškiaspalviu viršeliu. Vos ją pamačiusi tariau: aš ten studijuosiu. Taip ir pasakiau tėvams, artimiesiems, o jie tik draugiškai nusijuokė. Be to, mano draugas Marius Kaupas metais anksčiau išvyko studijuoti į Lankasterio universitetą. Man tai tapo pabrėžimu. Padėjo ir tai, kad tuo metu Europos Sąjungos studentams nereikėjo mokėti už mokslą.

Ką galėtumėte patarti studentiškomis poroms, puoselėjančioms santykį per atstumą?

Svarbu matyti kartu bendrą ateitį, turėti pomėgių, siejančių ne tik tada, kai bendraujate susitikę. Juk būna visko, bet tai reikia priimti kaip išbandymą.

Kodėl jūs pasirinkote ekonomiką?

Mane visada domino valstybės finansiniai klausimai, monetarinė politika.

Sunku įsivaizduoti dvyliktokę, užsidegusią perprasti tokius klausimus.

Domėjaisi tuo nuo devintos klasės. Svarstydamą, ką norėčiau studijuoti, svyravau tarp tarptautinių santykių ir ekonomikos. Įsivaizdavau, kad būtų puiku tapti diplomate, bet kaip tik tuo metu pradėjau dalyvauti nesibaigiančiose olimpiadose – matematikos, fizikos. Ypač žavėjaisi matematika. Būtent dėl jos susiviliojau ekonomikos studijomis – juk jos apima ir valstybinius, politinius dalykus, ir matematiką.

Ar lieka laisvo laiko?

Vienas Pembuko koledžo dėstytojas pasakė: „Pamirškite žodį „laisvalaikis“. Tačiau mokytis man patinka. Ir laisvo laiko randu – Kembridže kultūrinis gyvenimas aktyvus. Dažnai nueinu į koledžo salę pagroti, kad neprarasčiau muzikinių įgūdžių. Be to, mokausi tapyti, o su draugu kuriame trimačius animacinius filmukus.

Stazavotės Centriniam Anglijos banke. Čia jums pasiūlė ir nuolatinį darbą. Kokius išpūdžius paliko ši institucija?

Didžiulis statinys Londono Sičio centre įėjus atrodo tarsi muziejus, sergimas griežtos apsaugos. Tai suprantama – bankas saugo ne tik finansines paslaptis, bet ir aukso atsargas.

Man buvo patikėta dirbti prie atskiro projekto – su eksperto priežiūra, bet gana savarankiškai; vėliau – surengti savo projekto pristatymą. Jį pristatydamą nė nežinojau, kad auditorijoje buvo ir aukščiausi banko vadovai. Juos sudomino mano projekto tema: kokios priežastys leidžia užsienio bankams nuspręsti, ar naujoje šalyje atidaryti pagrindinio banko skyrių, ar įkurti antrinį banką ir kaip tai veikia konkrečios šalies ekonomikos stabilumą. Beje, šį projektą, stazuodamasi Centrinio banko Finansinių krizių valdymo skyriuje, pristačiau prieš finansų krizę.

Į Centrinį Anglijos banką dar grįšite?

Taip, nuo rugsėjo pradėsiu jame dirbti pagal dvejų metų sutartį su galimybe ją pratęsti. Jeigu nuspręsiu studijuoti doktorantūroje – bankas tam sudarys sąlygas. Žinoma, kad gaučiau banke darbą, teko įveikti nemažai testų, kurių tikslas – patikrinti, kaip greitai kandidatas išmoksta naujus dalykus, įveikia naujo tipo užduotis.

Klausimai mokiniui

1. Kur ketinate mokytis arba dirbti? Kodėl?
2. Ko reikėtų, kad gyvenimas gerai klostytųsi ir neišvyktų svetur? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Gera ten, kur mūsų nėra.** Savo nuomonę pagrįskite.

5 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Darbas ir namai – nors persiplėšk

Daugelis suaugusiųjų beveik kasdien „vaidina“ skirtingus vaidmenis: rūpestingą mamą ar tėtį, kruopštų darbuotoją, gerą vyrą ar žmoną. Nenuostabu, kad kartais darbiniai ir šeiminiai vaidmenys tampa nesuderinami ir nebepakanka jėgų ar laiko juos abu atlikti. Darbo ir šeimos konfliktai kyla dėl trijų pagrindinių priežasčių: laiko, įtampos ir elgesio. Pirmasis pasireiškia darbotvarkės ir suplanuotų darbų dubliavimusi profesinėje ir šeimos srityse. Antrasis – protiniu ir emociniu išsekimu, trečiasis – elgesiu, kuris yra priimtinas vienoje iš minėtų sričių, tačiau visiškai nenorimas kitoje.

Kaip darbo ir šeimos konfliktas yra susijęs su lytimi? Bendros psichologų nuomonės šiuo klausimu nėra. Pasaulyje atliktų tyrimų rezultatai labai skirtingi. Vienų teigiama, kad nėra esminių skirtumų tarp vyrų ir moterų konfliktų, patiriamų darbe ir šeimoje. Kitų duomenimis, moterys patiria didesnę konfliktą nei vyrai. Iš tiesų darbų pasiskirstymas šeimoje gali būti labai svarbus vyro ir moters galimybėms derinti darbą ir namus. Šeimoje, kur žmonoms vis dar tenka visa namų ruošą ir vaikų priežiūrą, darbą su namais moterims suderinti kur kas sunkiau nei vyrams. Jei grįžusios iš darbo jos turi paruošti šeimai vakarienę, patikrinti, ar vaikai paruošė namų darbus, pagaminti pietus rytojui ir sutvarkyti namus, vargu ar galima kalbėti apie vidinę bei darbo ir šeimos harmoniją. Šeimoje, kuriose šiuos darbus pasiskirstę abu sutuoktiniai, vyrų ir moterų patiriamas konfliktas yra panašus.

Ar yra profesijų, kur darbe galima išvengti streso ir nepatirti jokio darbo ir šeimos konflikto? Deja, rojus žemėje nebūna. Ir bibliotekininkai nemiega naktimis dėl darbinių problemų, ir sargai darbe patiria stresą. Turbūt nėra pasaulyje specialybės, kuri garantuotų idealiai ramų gyvenimą. Vis dėlto dirbantys atsakingą darbą ir daugiau bendrauti su žmonėmis turintys darbuotojai patiria didesnius darbo ir šeimos konfliktus. Vadovai yra priskiriami rizikos grupei, kuriai gresia patirti didelius dviejų gyvenimo sferų nesuderinimo konfliktus.

Darbuotojų patiriamų darbo ir šeimos konfliktų lygis gali priklausyti nuo to, kokios politikos darbuotojų atžvilgiu laikosi įmonė, kokia nusistovėjusi organizacijos kultūra ir kiek ji padeda suderinti darbo bei asmeninį gyvenimą. Psichologų atliktas tyrimas parodė, kad darbuotojams labai svarbus tiesioginio vadovo palaikymas. Žinoma, prie darbo ir šeimos konflikto sprendimo organizacija gali prisidėti labiau. Ji gali skatinti darbuotojus įstatymuose nenumatytomis atostogomis, suteikiančiomis galimybę spręsti su šeimos gyvenimu susijusias problemas. Įmonė gali įvesti laisvą darbo grafiką ar trumpesnės darbo valandas, teikti tam tikras namų ruošos paslaugas darbovietėje, leisti darbuotojams dirbti namuose ar telefonu. Visos šios priemonės bus naudingos ir pačiai organizacijai, nes dides darbo efektyvumas ir gerės organizacijos mikroklimatas bei kultūra.

Jei negalima pakeisti didėjančių darbo tempų ir krūvių, belieka išmokti keisti savo požiūrį į tai, kas yra vyriška ar moteriška ir kiek tobulai būtina atlikti darbus. Tvirta vertybių sistema gali padėti rinktis ir lengviau įveikti kylančius vaidmenų konfliktus. Gal tada net darbo netektis krizės laikotarpiu pasirodys kaip puiki galimybė daugiau laiko skirti savo artimiesiems ir sau.

Pagal Laurą Rimkutę

Klausimai mokiniui

1. Apie kokį darbą svajojate jūs? Kodėl?
2. Jeigu būtumėte viršininkas, kaip bendrautumėte su pavaldiniais? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Moters vieta virtuvėje.** Savo nuomonę pagrįskite.

6 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Vytauto Valiušio keramikos muziejus

Utenos rajono Leliūnų miestelyje, senojoje mokykloje, statytoje praėjusio amžiaus pradžioje, 2000 metais duris atvėrė keramikos muziejus. Vienintelis toks ne tik Aukštaitijoje, bet ir visoje Lietuvoje. Muziejaus rinkinių sudarytojas ir muziejaus sumanytojas, ekspozicijų autorius – ne profesionalus muziejininkas, o tautodailininkas keramikas Vytautas Valiušis.

Leliūnų V. Valiušio muziejuje eksponuojama daugybė tradicinės taikomosios keramikos dirbinių. Jie surinkti iš skirtingų Lietuvos vietovių, atspindi ir amato raidą, ir meistrų talentus. Ekspoziciją pagyvina paveikslai ir medžio drožiniai puodžiaus darbų tema. Yra muziejuje ir dekoratyvinės keramikos dirbinių: molinių švilpynių, taip pat skulptūrėlių, gamintų pokario metais Dailės kabinete. Iš viso buvusios Leliūnų pradinės mokyklos klasėse galima apžvelgti daugiau nei keletą tūkstančių daiktų ir dar kelis šimtus paties tautodailininko žiestų puodų, vazų, vazelių, žvakidžių, dekoratyvinių pano. Kolekcija atsirado vien tik meistro V. Valiušio pastangomis.

Iš pradžių eksponatai užėmė tik dalį antrojo mokyklos aukšto, vėliau muziejus išsiplėtė. Pirmame aukšte – parodų salės ir mokomosios dirbtuvės. Žiesti puodus čia gali pamėginti visi muziejaus lankytojai. Be to, muziejuje įrengta patalpa vaizdo įrašams žiūrėti, kad iš toliau atvykę lankytojai galėtų geriau susipažinti su puodžiaus darbu. Tvarkoma ir muziejaus aplinka, siekiant čia įrengti ekspozicijos tąsą – medžio ir akmens skulptūrų parką tradicinių amatų tema. Įkūrėjo nuostata tvirta: „Kaimo muziejus turi būti geresnis už miesto, kad žmonės čia atvažiuotų.“

Muziejuje V. Valiušis rengia tautodailininkų ir dailininkų profesionalų darbų parodas, poezijos ir muzikos vakarus. Tradiciniu renginiu tapo jau ne kartą skambėjęs Lietuvos nacionalinės filharmonijos solistės Juditos Leitaitės rečitalis „Molis prabyla kaip muzika“. Tautodailininko dirbtuvėse praktiką atlieka Dailės akademijos studentai, čia vyksta medžio drožėjų ir skulptorių plenerai. Su muziejumi ir jo įkūrėju susipažinti turėjo progos ir LTV žiūrovai.

Asmenines parodas energingasis tautodailininkas rengia nuo 1998-ųjų, kasmet po keletą ir daro tai originaliai ir išmoningai. 2006 m. V. Valiušis buvo pakviestas savo keramikos dirbinius eksponuoti Prancūzijoje. Lietuvoje įsigyti meistro nužiestą ašotį ar vazą galima Kaziuko ar tautodailės mugėse, rengiamose per didžiąsias šventes. Nesibodi V. Valiušis pats savo dirbinius pirkėjui į rankas įduoti ir žmogų gražiu žodeliu palydėti – tai senųjų meistrų tradicija.

Rinkdamas muziejui eksponatus V. Valiušis gerai išstudijavo Lietuvos etnografinių regionų žiedimo stiliškumą, tačiau patį meistrą domina ir viso pasaulio puodininkystės meno kryptys, stiliai, įvairovė. Iš to jis semiasi idėjų savo autoriniams darbams, o jų per trisdešimt savo kūrybinio darbo metų meistras nulipdė ir nužiedė ne šimtą ir ne du, o šimtus tūkstančių dirbinių. Tobulybės V. Valiušis siekia nuolat ir atkakliai, išbandydamas visas glazūras, visas technologijas. Nevengia išklausti patarimų tų specialistų ir kolegų, kuriais tiki. Sako: „Visuomet žaviuosi puikiu kieno nors darbu ir pats stengiuosi taip padaryti. Trokštu žiesti taip, kaip skraido Kairys.“

Pagal Libertą Klimką

Klausimai mokiniui

1. Koks jūsų aplankytas muziejus padarė jums didžiausią įspūdį? Kodėl?
2. Kokį muziejų steigtumėte, jei turėtumėte galimybę? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Menas padeda išlikti žmogumi.** Savo nuomonę pagrįskite.

7 bilietas

Užduotis. Perskaitykite interviu ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Stipriausias esi, kai randi savo vietą

Žurnalistė Barbora Bernotaitė kalbina Vladą Vitkauską, įkopusį į Everesto viršūnę.

Pradėkime nuo filosofinio klausimo. Kalno nugalėti neįmanoma – prie jo galima tik prisitaikyti. Ar ta pati taisyklė galioja ir gyvenimui?

Galioja. Čia tinka ir gili išmintis, kad pergalė dažnai reiškia pralaimėjimą. Kova apskritai yra keistas žodis. Jį galima taikyti nebent kovoje su pačiu savimi – silpnybėmis, ydomis, negaliomis arba už savo tvirtybę. Gyvenime svarbiau būti stipriam.

Garsioji trispalvė, aplankiusi visų pasaulio žemynų aukščiausias viršukalnes, – sau pačiam, lietuvių tautiniams jausmams skatinti ar aplinkinių žinioms gilinti?

Nedrįsčiau savęs vadinti alpinistu, greičiau keliautoju, nes pirmoji sąvoka – per siaura. Iki alpinizmo keliavau po kalnus 10 metų. Everestas man buvo svarbus kaip kalnų žmogui. Tai buvo svarbiausias darbas, kurį aš tuomet galėjau padaryti savo valstybei, jaunai ir trapiai po Nepriklausomybės atkūrimo. Negalėjau nepasiimti trispalvės. Vėliau atsirado tikslas – užnešti ją ir į kitų žemynų viršūnes.

Jūsų sąskaitoje – ir du rekordai oro balionu. Be kažkokios žymos, pasiekimo jums neįdomu užsiimti veikla?

Niekada negalvojau apie Everestą. Niekada nemaniau, kad fotografuosiu ir rengsiu parodas, leisiu knygas. Tačiau patyriau, kad, kai esi savo vietoje ir darai darbą, kuriam tau duotos galimybės, tiki tuo, ką darai, ieškai prasmės, tada atsiranda tai, ką vadiname laimėjimais.

Kalnai padeda save pažinti. Ar laikote alpinizmą sportu?

Nuo mūsų pačių priklauso, kas tai yra: ar kopimas, ar buvimas, ar – gyvenimas. Vienam tai gali būti ekstremaliausias sportas, leidžiantis siekti rekordų, kitam – gera, nekasdieniška kelionė. Profesionalus, be klaidų suorganizuotas įkopimas gali būti tarsi geras muzikos kūrinys.

Kažkuris, atsitikus nelaimėi, kalnus gali prakeikti jau pirmą dieną. Kitas – juos įsimylėti. Tai priklauso nuo mūsų pačių. Skirtumas tik tas, kad kalnuose sąlygos priverčia žvelgti į save. Ten, kur reikia valios, negali apsimetinėti – nei prieš kitus, nei prieš save. Tarsi apsinuogini. Tada ir pradedi pažinti save.

Kas svarbiausia atsidūrus viršūnėje – laimėta valios kova, kalno grožis, dar vienas nugalėtas kalnas?

Priklauso nuo to, su kokiomis mintimisėjai. Taip pat, koks tai kalnas, kiek reikėjo pastangų ir kokios sąlygos yra ten, viršuje. Įkopus į aukščiausią žemės viršūnę, buvo pirma valanda dienos, o matai, kad prieš akis – vien debesys, dengiantys ir Tibetą, ir Nepalą. O kas debesyse? Gal ten siaučia pūga, gal aukštyn kyla uraganinis frontas? Tuomet ausyse skamba ne pergalės trimitai, o mintys, ar pasieksi palapinę. Kita vertus, su beveik trimis tūkstančiais žmonių įkopęs į Medvėgalį Žemaitijoje, jaučiausi, ko gero, geriau nei dausose. Ekstremalių pojūčių neieškau, adrenalinas jaudindavo nebent ankstyvoje jaunystėje. Dabar juos priimu kaip išgrynintą išgyvenimą. Mano kelionės kalnais nesibaigė. Keliauju iki šiol, kas kelintus metus. Tos kelionės neprognozuojamos. Rengiuosi ten, kur lietuvių dar nebūta, kas nedaryta. Iš tiesų gyvenimas per trumpas, kad skaičiuotum neaplankytas šalis ar viršūnes.

Klausimai mokiniui

1. Kokie yra jūsų pomėgiai? Kodėl?
2. Kaip ilsėtumėtės, jeigu dirbtumėte įtemptą darbą? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Mokame dirbti, bet nemokame ilsėtis.** Savo nuomonę pagrįskite.

8 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Baublys – gamtos ir kultūros paminklas

Vienas įdomiausių Lietuvos gamtos ir kultūros paveldo objektų yra Baublys. Tas tūkstantmetis tvirto ąžuolo stuobrys, kuriame Dionizas Poška įrengė senienų muziejų, jau 200 metų „baubia“ apie gamtos galias ir daugelio tūkstantmečių lietuvių tautos būvį.

Apie Vyšniakalnyje (prie Bijotų, Šilalės r.) buvusį tvirtą ąžuolą pasakojamos nepaprastos istorijos. Esą ten augę tiek daug ąžuolų, jog kitados jų viršūnėmis buvę galima nueiti nuo Skaudvilės iki Šilalės. Iš visų ąžuolų savo storumu ir šakų bei šaknų platumu išsiskyręs vienas, vadinamas Baubliu.

1812 metų pavasarį nukirsto ąžuolo atpjautas stuobrys buvo čia pat išskobtas ir iš Vyšniakalnio ligi D. Poškos sodybos (apie kilometrą kelio) keturiasdešimties vyrų per dieną ant rąstų parritintas į Burzdžius. Ant jo uždėjus stogelį, iškirtus langus, įstačius duris, savotiškame namelyje D. Poška įsirengė menę, kurioje tilpo 10–15 žmonių, keletas baldų, nemažai eksponatų ir palubėje – kelių šimtų knygų bibliotekėlė. Šioje menėje jis įkurdino apylinkės laukuose, prie Adakavo, Baisogalos, Nevėžio surinktus senovinius radinius – iškasenas iš žemaičių kapų, šarvus, šalmus, ginklus, be to, turėjo papuošalų, suakmenėjusias mamuto iltis.

Baublio muziejaus įkūrimas Burzdžiuose buvo nepaprastas įvykis. Baublys sukėlė didelį susidomėjimą, kurį stiprino pasakojimai apie nepaprastą ąžuolo kilmę, susijusią su garsiausiais Lietuvos valdovais. Esą šis „miškų karalius“ Baublys išaugęs iš kunigaikščio Ringaudo kuokos, kuri buvo įsmeigta į žemę medžioklėje nukovus galingą taurą ir išgelbėjus į pavojų patekusio sūnaus Mindaugo gyvybę.

Baublys tapo garsiausiu kultūros židiniu, o D. Poška – vienu žymiausių to meto kultūros veikėjų, savo įvairialype kultūrine veikla istorijos, kalbotyros, muziejininkystės srityse užsitarnavusiu lietuvių šviesuomenės pagarbą ir pripažinimą. D. Poška kartu su vyskupu J. Giedraičiu sveikoje Baublio kamieno dalyje suskaičiavo rieves ir nustatė, kad medis turėjęs apie tūkstantį metų. Senovėje tokius medžius laikydavo šventais, prie jų aukodavo aukas dievams bei gamtos galioms.

Baublio stuobrys yra vienintelis Lietuvoje įrašytas į Respublikinės reikšmės paminklų sąrašą. Jis stebina kaip atitiktens neturintis gamtos paminklas, kuris tapo pačiu seniausiu Lietuvoje fiksuotu gamtos ir kultūros objektu. Šis muziejus, kuriame sujungta ekologija, mitologija ir kultūra, yra vienintelis Europoje. Nors daugelis jo senienų žuvo Pirmojo pasaulinio karo metais, bet yra išlikę ir šiandien eksponuojami keli šarvų fragmentai, akmeniniai ir metaliniai patrankų sviediniai, keletas mamuto kaulų.

Baublys, tapęs savo kūrėjo kultūrinių interesų ir Lietuvos dvasinio atsparumo simboliu, pagrįstai laikomas vienu įspūdingiausių nacionalinės kultūros kūrinių, kuriame įkūnyti tautos savitumas, lūkesčiai ir idėjos. Profesorius Stasys Skrodenis, pagerbdamas D. Poškos sukurtą Baublių muziejų, pavadino jį didingu kūriniu.

2010 m. balandžio 29 d. Lietuvos Seimas 2012-uosius šalyje paskelbė Muziejų metais. Artėjantis Baublio 200 metų jubiliejus aktualus gamtosaugai. Senojo ąžuolo, jo istorijos įprasminimas, ekologinės minties puoselėjimas turėtų telkti šiuolaikinės aplinkosaugos dėmesį į D. Poškos atvertą šios veiklos kelią. Bijotai turėtų tapti ne tik turistų lankoma vieta, bet ir nacionalinės ekologijos mokyklos pavyzdžiu.

Pagal Lidiją Umbrasienę

Klausimai mokiniui

1. Kurie gamtos paminklai įdomiausi jums? Kodėl?
2. Kaip elgtumėtės norėdamas sudominti savo draugus gamtosauga? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Rūpindamasis gamta – rūpiniesi žmonijos ateitimi.** Savo nuomonę pagrįskite.

9 bilietas

Užduotis. Perskaitykite straipsnį ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Agresijos mokytojai

Psichologai nustatė, kad žmogus vidutiniškai žiūri televizorių tris–keturias valandas per parą, tad televizija iš žmogaus kasmet atima daugiau kaip tūkstantį valandų, kurias jis galėtų skirti kitai veiklai. Taigi sulaukęs 80 metų žmogus prie televizoriaus bus praleidęs visą dešimtmetį.

Per televiziją rodomi agresyvaus elgesio pavyzdžiai pirmiausia tampa modeliu, kurį žiūrovai nevalingai ima kartoti. Atsidūrę naujoje situacijoje ir nebūdami tikri, kaip reikia elgtis, žmonės prisimena matytą elgesį ir jį dažnai net nesąmoningai pakartoja. Televizija įrodinėja, kad ji neskatina žiūrovų mėgdžioti, kad ji tik atspindi visuomenės polinkį smurtauti ir vaizduoja „realų gyvenimą“. Tačiau realiame gyvenime tik nedaugelis žmonių tarpusavio problemas sprendžia muštynėmis.

Įrodyta, kad per televiziją stebima agresija susilpnina žmogaus jautrumą žiaurumui ir skausmui. Smurto vaizdai išprovokuoja atitinkamas mintis, sumažina vaiko gebėjimą valdytis ir sužadina jo paties agresiją. Tai, kad agresyviai elgiasi daugelis filmų herojų, skatina vaikus ir suaugusiuosius manyti, kad agresyviai elgtis nėra blogai. Nors žmonėms nemalonu matyti smurtą ir jo sukeltą skausmą, tačiau dažnai ekrane stebimos tokios scenos tarsi atbukina žmogų, sumažina jautrumą kitų skausmui. Taigi dažnas agresijos stebėjimas per televiziją pakeičia žiūrovo realybės supratimą – būtent šis televizijos poveikis pats galingiausias. Tiesa, televizijos kanalai reklamuoja ir daugybę „realybės“ šou, tačiau ką bendra jie turi su gyvenimo realybe?

Mokslininkai sutaria: smurto vaizdai per televiziją skatina žiūrovų agresyvumą. Vienas televizijos kritikas apskaičiavo, kad žmonija išsižudytų per 50 dienų, jei tikrovėje žmogžudystės vyktų taip dažnai kaip televizijos ekranuose. Vieno ilgalaikio tyrimo metu, siekiant išsiaiškinti, kiek smurto stebėjimas susijęs su agresyvumu, buvo apklausti 875 aštuonmečiai. Apklausę tuos pačius vaikus, sulaukusius jau 19 metų, tyrėjai pastebėjo, kad pagal aštuonmečių žiūrėjimą smurtines programas galima prognozuoti, koks agresyvus bus žmogus, kai jam sukaks devyniolika. Kitas atliktas tyrimas patvirtino, kad egzistuoja tiesioginis ryšys tarp ikimokyklinukų smurtinių laidų žiūrėjimo ir po 2–6 mėnesių išryškėjusio jų polinkio peštis. Vaikai stebi, mokosi ir vėliau atitinkamai elgiasi. Tuomet jau suaugusieji stebisi, iš kur vaikai to išmoko.

Kompiuterinių žaidimų kūrėjai nuo pirmojo kompiuterinio žaidimo – elektroninio stalo teniso, sukurto 1972 m., perėjo prie smurtinių žaidimų eros. Edukaciniai tyrimai patvirtina, kad kompiuteriniai žaidimai – puiki mokymo priemonė. Žaidimai sveikatos temomis gali mokyti sveikų įpročių, skrydžių imitavimo žaidimai – padėti išmokti skraidyti, o ko galima tikėtis iš žmogžudystės imituojančių žaidimų? Nuogastavimai dėl smurtinių kompiuterinių žaidimų sustiprėjo po to, kai Kentukio, Arkanzaso ir Kolorado valstijose paaugliai įvykdė siaubingus smurtinius nusikaltimus, kuriuos jie dažnai atlikdavo virtualiai – žaisdami. Tai ko vaikai išmoksta, valandų valandas žaisdami užpuolikus ir į gabalus kapodami žmones?

Kompiuterinių žaidimų gamintojai, kaip, beje, ir televizijos verslo atstovai, tvirtina, kad jų produkcija nežalinga. Argumentai paprasti: daugelis rūkalių miršta ne nuo plaučių ar širdies ligų, daugelis vaikų, su kuriais buvo šurkščiai elgiamasi, netampa šurkštūs, ir dauguma žmonių, praleidžiančių šimtus valandų žaisdami žudynes, nedaro nusikaltimų. Štai tokia jų logika.

Pagal Snieguolę Kirijanovieneį

Klausimai mokiniui

1. Kokias televizijos laidas žiūrite jūs? Kodėl?
2. Jeigu būtumėte televizijos programų vadovas, kokias laidas rodytumėte? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Kompiuteris negali atstoti žmogaus.** Savo nuomonę pagrįskite.

10 bilietas

Užduotis. Perskaitykite interviu ir apžvelkite jį pagal planą (apie 5 min.). Atsakykite į egzaminuotojo klausimus.

Planas:

1. Įvardykite teksto temą.
2. Papasakokite, apie ką rašoma tekste.
3. Aptarkite tekste keliamas problemas ir autoriaus požiūrį į jas.
4. Pasakykite savo nuomonę apie rašomus dalykus.

Jauniesiems turistams – žalieji maršrutai

Žurnalistė Marijona Varneckienė kalbina jaunimo sambūrio vadovę Sondrą Jonceva.

Lietuvos vaikų ir jaunimo gamtinio turistinio profilio sambūris „Žalieji turistai“ jau aštuoneri metai šalies moksleiviams rengia žygius į gamtą, veikia edukacinės keliaujančios stovyklos „Žaliojo žygio akademija“ ir „Upių klajūnai“.

Kokie yra pagrindiniai šio sambūrio veiklos tikslai?

Mes siekiame supažindinti moksleivius su turizmu, kaip sveikatingumo, aplinkos pažinimo, aktyvaus poilsio ir turiningo laisvalaikio praleidimo organizuota veikla. Ugdome moksleivių ekologinę kultūrą, savimonę, pagarbą ir meilę gamtai, atsakomybę už jos išlikimą. Šių tikslų siekiame labai įvairiomis formomis – vyksta paskaitos, mokomieji pažintiniai, edukaciniai žygiai, mokomosios treniruotės, akcijos, seminarai, stovyklos, teminės ekskursijos, išvykos. Dalyvaujame Turizmo dienos, Pasaulinės gyvūnų dienos, Žemės dienos ir kituose gamtiniuose, turistiniuose renginiuose bei varžybose.

Papasakokite apie rengiamus maršrutus.

Maršruto pasirinkimas priklauso nuo konkrečios situacijos ir metų laiko. Žiemą keliaujame slidėmis, todėl dažniausiai renkamės vienadienius maršrutus Vilniaus rajone. Pavasarį, rudenį keliaujame tiek pėsčiomis, tiek baidarėmis, tiek dviračiais. Renkamės savaitgalinius 2–3 dienų trukmės maršrutus. Vasarą rengiamos edukacinės gamtinės turistų stovyklos.

Mūsų, žaliųjų turistų, vienas iš tikslų – ugdyti vaikų meilę gamtai, tėvynės istorijai ir etniniams papročiams, sveikai gyvensenai ir turizmui, todėl rengiame įvairias mokomasias ir nuotykinės gamtinės stovyklas-ekspedicijas. Gamtinėje etnologinėje stovykloje „Indraja“ vaikai mokosi groti kanklėmis, fleitomis, švilpynėmis, šoka liaudies šokius. Poilsiautojai kūrena aukurą, dalyvauja Saulės palydėjimo apeigose, mokosi senųjų amatų. Populiari stovykla „Mažieji laukinukai“, kurioje vaikai savaitę praleidžia pasinėrę į indėniškąjį pasaulį. Jie susipažįsta su Šiaurės Amerikos indėnų kai kurių genčių kultūra, sakmėmis, papročiais, kuria indėniškus apdarus, mokosi ženklų kalbos. Edukacinėse keliaujančiose stovyklose „Upių klajūnai“ ir „Žaliojo žygio akademija“ vaikai pažįsta gamtą ir joje vykstančius procesus ne iš vadovėlių, o natūralioje aplinkoje. Moksleiviai susipažįsta su vandens turizmu, šioje srityje naudojama įranga, turistinių laivų modeliais ir jų valdymo technika. Visose stovyklose jaunieji turistai dalyvauja vaidinimuose, muzikiniuose projektuose bei sportinėse varžybose.

Kiek jaunųjų turistų jau dalyvavo šiuose žygiuose? Kokie yra dalyvių atsiliepimai, pasiūlymai?

Nuo sambūrio įsikūrimo pradžios įvairiuose žygiuose dalyvavo apie 4 tūkstančius vaikų. Jau šešeri metai vasaros gamtinėse edukacinėse keliaujančiose stovyklose rengiamos 6 pamainos, kuriose ilsisi apie 30 vaikų. Tokiose stovyklose jau ilsėjosi daugiau kaip tūkstantis jaunųjų gamtos bičiulių.

Dauguma dalyvių norėtų keliauti kuo dažniau. Jaunimas labiausiai norėtų, kad kiekvieną savaitę būtų rengiami teoriniai užsiėmimai apie aplinkos ir gamtos pažinimą.

Kokie yra ateities planai?

Ateityje galvojame su vyresnio amžiaus moksleiviais rengti tolimuosius žygius – į Kariją, Kolos pusiasalį, Skandinavijos šalis, supažindinant su žmogaus neliesta pirmąją gamtą: garmančiais srauniais upeliais, snieguotomis kalnų virtinėmis, beržais keružiais nuklotomis pelkėmis, miškingais stačiašlaitiais kanjonais, žuvingais ežerais, su tų kraštų fauna.

Klausimai mokiniui

1. Kaip ilsitės jūs? Kodėl?
2. Jeigu jums reikėtų parengti kelionės po Lietuvą maršrutą, koks jis būtų? Kodėl?
3. Patvirtinkite arba paneikite teiginį: **Keliauti gali ir sėdėdamas prie kompiuterio.** Savo nuomonę pagrįskite.